

Augsburg, 13. Februar 1568

An Johannes Ludwig Havenreuter

Druck: Cicero, De officiis, Basel 1569, III, fol. AA2r-v.

AD IOANNEM LVDOVICVM, CLA-
 RISSIMI VIRI SEBALDI HAVENREVTERI NO-
 rici, Argentinensis Physici filium, HIERONYMI VVOL-
 FII in Commentariolos in Laelium
 Ciceronis,
 PRAEFATIO.

Annus agitur, si rectè memini, iam nonus et trigesimus, cum pater tuus, commendatione Sebaldi Heidenis, praeceptoris mei adductus, benè de me sentire coepit: neque in hunc usque diem et ornare et adiuuare me unquam destitit. Neque uerò mihi tam grata fuerunt, etsi gratissima, officia illius et merita, et difficilimis et periculosissimis meis temporibus in me collata: quām praeclarum eius de meo qualicunque ingenio iudicium, et egregia in me uoluntas, quam omnibus alijs muneribus antepono. Cum autem nulla mihi unquam se dederit occasio gratiae illi referenda (Nam benignitate diuina, ea uestra fortuna est, ut à mea tenuitate nihil splendori uestro praestari possit) et omnino ingratum esse me nequaquam deceat: uos Ciceronianum illud probare peruelim: Commodè quicunque dixit, pecuniam qui habeat, non reddidisse: qui reddiderit, non iam habere. Gratiam autem et qui retulerit, habere: et qui habeat, retulisse. Quod dictum si parens tuus, uir optimus et humanissimus (ut haud dubiè facit) ualere patietur: omnino aliquam sibi à me relatam esse gratiam, non negabit. Memini enim, et publica belli Schmalcaldici calamitate, et priuato quodam fato meo (quo tempore tota rerum natura in meum exitium conspirasse uidebatur) afflictum, qua humanita te suscepit, qua liberalitate sustentari, quanto studio et labore ad res meliores prouexerit. Memini item saepius posthac, cum fortuna mea claudicare, ac potius collapsura penitus uideretur, quām certum et honorificum apud inclytum Argentinensis reipublicae Senatum, et scholasticos proceres uelut asylum apertum mihi allius autoritate et gratia fuerit. Nec illud animo excidit, qua benignitate me Tybingae et in suum Musaeum receperit, et in difficii ac periculo morbo curarit, re denique, opera, consolatione iuuerit, omnibusqüe modis iacentem et fractum meum animum cùm naturae quadam imbecillitate, tum fortunae et ualetudinis aduersationibus erexerit et confirmârit, proqüe uirili operam dederit, ut claris et doctis uiris charus essem, patronosqüe fidos eos experirer. Quòd si uerè scripsit Isocrates, homines in alijs uel extollendis uel deprimendis Dei quasi instrumenta esse: quid aliud sentiam et profitear, quām illius humanitatem et prudentiam singularem mihi in densis fortunae meae tenebris, tanquam salutare quoddam sydus diuinitus illuxisse? Haec et alia complura, quae ambitiosius conquirenda non puto, illius in me beneficia perpetuò mihi ob oculos sunt, et in recenti memoria uersantur, et non nisi unà mecum obliuione delebuntur. Cuius animi mei, mi Ioannes Ludouice, quem et paternam uirtutem et eruditionem aemulaturum, et (si qua fides astris est) ad altiorem etiam dignitatis gradum ascensurum esse confido, testem commentariolum hunc in Laelium Ciceronis ad te mitto: non utique ut te erudiam, aut studijs tuis me quicquam conferre posse existimem: sed quia opes meae in officioso animo, et qualibusqüe ingenij monumentis maxima ex parte sitae sunt. Nam tu quidem, qui et intra domesticos parietes doctorem habeas et eruditissimum et amantissimum tui, et in Academia Argentinensi, quae hoc tempore per totam Europam, suo merito et splendore, celebratur, et magis etiam posthac et frequentabitur et praedicabitur, Caesareis ornata diplomatibus, uerseris, et praeter alios

doctissimos uiros, Ioannem Sturmum, istius Academiae, post Senatum, quasi alterum parentem, quotidie audias: nugs hisce meis nihilo magis eges, quam riuulis et pluuijs Oceanus. Eo igitur animo lucubratiunculam hanc meam accipies, quo ad te mittitur, syncero et candido: et in aliquo bibliothecae tuae angulo si non conspici (Neque enim ad ostentationem paratus est) sed tranquillè delitescere, et parentis tui atque Vuolfij tum uetustae et constantis amicitiae, cuius ad te (quando uterque uiuimus) non haereditas, sed societas et aequa pars pertinet, tum grati mei animi monimentum esse patieris: omniaque à me grati hominis et memoris et amici officia, quae quidem tenuitas mea praestare possit, expectabis. Vale. Augustae Vindelicorum, idibus Februarij, Anno M. D. LXVIII.